

FROM THE SCIENTIFIC SPHERE

Prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc. s neutuchající angažovaností

Na sklonku léta loňského roku 17. září prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc. si v kruhu více než sta gratulantů připomněl, že završuje šestou desítku svého života. I když přibývající věk není vesměs radostnou událostí, v jeho případě tomu bylo zcela jinak, vzhledem k tomu, že doposud prožitý čas dokázal využít, ekonomicky vyjádřeno, se stále vyšší efektivností a uměním správně žít a být vždy vysoce zainteresován v pomoci a podpoře všech potřebných jak v běžných každodenních událostech, tak i v odborných aktivitách. Vybaven tímto přístupem a zkušenostmi prof. Homolka tak vykročil s elegancí a angažovaností jemu vlastní do dalšího údobí jeho života, kdy by mohl pouze sklízet, co bylo dříve započato, avšak pro něj je charakteristické, že bude i nadále tvořivě řešit otázky rozvoje oboru, v němž působí.

Na profesní dráhu se prof. Homolka systematicky připravoval, když po základní škole absolvoval Zemědělské odborné učiliště, pak Zemědělskou technickou školu a Vysokou školu zemědělskou – Provozně ekonomickou fakultu, kterou ukončil v roce 1966. Po vojenské prezenční službě nastoupil v roce 1967 na katedře zemědělské ekonomiky Provozně ekonomické fakulty jako interní aspirant. V letech 1969–1970 absolvoval postgraduální studium Matematické metody v ekonomice na VŠE Praha. Zájem o tuto problematiku mu umožnil zpracování disertační práce na téma „Využití produkčních funkcí pro hodnocení ekonomiky výkrmu prasat“, která byla jednou z prvních aplikací produkční teorie v České republice v rámci výzkumného úkolu koordinovaného prof. Ing. Jaroslavem Pičem, DrSc.: X-4-6/3 „Výzkum produkčních a nákladových funkcí“.

V pedagogické činnosti působí od roku 1969, kdy byl přijat na místo odborného asistenta katedry ekonomiky zemědělství tehdejší VŠZ a na tomto pracovišti více než polovinu života (33 let), rozvíjí svou profesní dráhu. V roce 1981 úspěšně obhájí habilitační práci na téma „Ekonomické hodnocení výkrmu skotu“, v níž navázal na svou disertační práci a dále rozšířil využití teorie produkční ekonomiky, které představovalo substitucí faktorů značné úspory v národohospodářském měřítku. Obhajoba habilitační práce byla současně začátkem jeho vyhraněné vědeckopedagogické orientace na problematiku výuky ekonomických disciplín zejména pro potřeby Agronomické fakulty VŠZ a posléze ČZU. V letech 1969–1980 původně zabezpečoval výuku předmětu Zemědělská ekonomika formou vedení cvičení, seminářů a exkurzí střídavě na všech fakultách VŠZ. Od roku 1981 převzal garanci za předmět Zemědělská ekonomika směr ZOO v denním i dálkovém studiu AF. Zajišťoval přednášky, konzultace, cvičení a zkoušky z tohoto předmětu pro uvedený směr.

V roce 1991 na základě požadavků vedení AF provedl úpravu uvedeného předmětu na dva semestrální předměty a sice Zemědělská ekonomika I (podniková) a Zemědělská ekonomika II (odvětvová). Dále od roku 1992 jako gestor zajišťuje předmět Ekonomika poradenské činnosti a služeb.

Od roku 1975 je nepřetržitě členem státních zkušebních komisí na PEF (místopředseda) a AF ČZU v Praze. Od roku 1990 je jmenován předsedou státní zkušební komise na PEF MZLU Brno. Od roku 1982 pracuje jako předseda přijímací komise na PEF. V letech 1998–2000 jako člen „Hlavní programové rady pro studium na PEF“ se podílel na tvorbě nově akreditovaných studijních programů, oborů a studijních specializací na fakultě.

Pro potřeby výuky studentů se jako spoluautor či odpovědný autor podílel na přípravě učebních textů pro teoretické studium, tak i pro cvičení. Celkově se jedná o 17 titulů v rozsahu cca 35 autorských archů.

V postgraduálních studijních kurzech pro odborníky ze zemědělské praxe, které katedra zajišťovala, byl pověřován rolí garanta kursů, přednášejícího, konzultanta a oponenta závěrečných prací pro účastníky kursů.

V roce 1985 byl ustanoven školitelem aspirantů v oboru Odvětvová a průřezová ekonomika. V letech 1992–1997 byl členem komise pro obhajoby kandidátských prací v oboru Řízení v zemědělství. Od roku 1993 pokračuje jako školitel doktorského studia v oboru Řízení a ekonomika podniků. V současné době zajišťuje vedení celkem šesti doktorandů interní i distanční formy studia. Podílí se jako zkoušející na předmětových i státních doktorských zkouškách v této formě postgraduálního studia.

V oblasti vědeckovýzkumné činnosti je cílevědomě zapojen již od období zpracování disertační práce na problematiku ekonomiky živočišné výroby, kdy vlastní výzkumná aktivita je nutným předpokladem úspěšné pedagogické práce. V letech 1973–1977 se podílel na vědeckovýzkumné činnosti v týmu, kde předmětem výzkumu byla kvantitativní i kvalitativní analýza vzájemných vztahů mezi vstupy a výstupy v zemědělské výrobě měřená ekonomickými vztahy intenzity, produktivity práce a rentability výroby.

Ke konci 70. let bylo předmětem jeho výzkumné činnosti posuzování ekonomické efektivnosti velkokapacitních stájí pro výkrm skotu. Výsledek byl založen na terénních šetřeních v těchto stájích a na zpracování podkladových údajů z prvotní a účetní evidence.

V 80. letech bylo jeho vědeckovýzkumné zaměření orientováno na problematiku vnitropodnikových ekonomických vztahů. Nejprve to bylo zkoumání vnitropodnikových ekonomických jednotek z hlediska jejich vzni-

ku, postavení a funkcí v ekonomickém systému podniků. Tématickým pokračováním pak byla problematika vnitropodnikového plánování s využitím norem a normativů pro tyto účely.

V letech 1990–1994 se výzkumná činnost ve spolupráci s katedrou práva zaměřovala na problematiku transformace zemědělských podniků do tržního prostředí. Týkalo se to převážně procesu transformace zemědělských družstev a jejich přechod do nástupnických podnikatelských subjektů. Výsledky byly prezentovány na mezinárodních konferencích v ČR, i v zahraničí, i ve vědeckých časopisech.

V roce 1991 byl koordinátorem tématického grantu s názvem „Céréales et oléagineuses en Tchécoslovaquie“, který zadala VŠZ společnost Evropské konzultační centrum Servis Gira, Unigranis. Výsledkem byla komplexní studie o obilnářství v ČR. V roce 1992 získal a zajišťoval provedení zahraničního grantu s názvem: „Production, processing and marketing of meat in Czechoslovakia“, který zadala VŠZ společnost Euroconsulting Service Gira, East Molesey, Surrey England. Výsledkem byla komplexní studie o produkci masa v Československu.

V letech 1996–1998 se jako odpovědný řešitel podílel na řešení grantu NAZV MZe s názvem „Zahraníční obchod zemědělskopotravinářskými výrobky po připojení ČR k EU“. Řešitelský kolektiv etapy byl společný s katedrou práva. Každoročně byly obhájeny závěrečné zprávy a v různé formě publikovány výsledky.

Od roku 1997 byl pověřen pro ČR koordinací mezinárodního výzkumného projektu „Srovnávací analýza transformačních procesů v zemědělství ve vybraných zemích střední a východní Evropy“ (zkratka v němčině pro mezinárodní jednání je „KATO“). Účastníci projektu jsou LGF HU Berlín, PEF ČZU Praha, UE Varšava, AK Poznaň, AU Plovdiv. Projekt byl financován z grantu VolkswagenStiftung SRN. Prof. Homolka byl jedním ze tří odpovědných řešitelů dílčích projektů s názvem „Proces privatizace v českém zemědělství“. Dosažené výsledky byly postupně veřejně prezentovány na pracovních soustředěních řešitelského kolektivu dle jednotlivých zemí. V Praze v únoru 1999 proběhl 3. Workshop KATO, který garantoval.

Aktuální zapojení do vědeckovýzkumné činnosti je v rámci Institucionálního výzkumného záměru MŠMT s názvem „Efektivní integraci českého agrárního sektoru v rámci evropských struktur předpoklad trvale udržitel-

ného rozvoje“. Pokračuje spolupráce s katedrou práva na samostatné etapě uvedeného záměru.

Dosažené výsledky prof. Homolky v pedagogické a vědecké oblasti, prezentované rovněž v rozsáhlé publikační činnosti, zahrnují včetně posuzovatelské činnosti téměř 200 publikačních položek, byly východiskem pro úspěšné profesorské řízení završené profesorskou přednáškou na téma „Koncepce výuky zemědělské ekonomiky na agronomické fakultě a metodický přístup k hodnocení ekonomické efektivnosti zemědělských komodit“, které vyústilo v jmenování profesorem pro obor Podniková ekonomika a management v roce 2001. Profesorské řízení bylo podpořeno i doporučujícími stanovisky z Humboldtovy Univerzity v Berlíně, Univerzity v Rostoku a z Univerzity v Mariboru. Vysoká angažovanost v pedagogické a vědeckovýzkumné činnosti prof. Homolky byla doprovázena rovněž jeho rozsáhlým zapojením do řady správních a akademických funkcí: během svého působení na katedře postupně vykonával funkci tajemníka katedry, zástupce vedoucího katedry a proděkana pro zahraniční styky PEF ČZU. Podílel se na řadě vědeckých a pedagogických aktivit v rámci univerzity jako člen vědeckých rad PEF a ČZU, člen Akademického senátu ČZU a člen pléna Rady vysokých škol. Působil i v komisi pro obhajoby kandidátských disertačních prací, v redakčních radách atd. Je aktivním členem ČAZ.

Mimořádně významná je spolupráce prof. Homolky se zahraničními univerzitami a institucemi v Německu, Polsku, Slovinsku, Maďarsku, Belgii a dalších, kde v rámci několika desítek stáží a pobytů příkladně reprezentoval zdejší pracoviště, zúčastnil se řady mezinárodních konferencí a seminářů a vytvořil předpoklady trvalé spolupráce fakulty s univerzitami a výzkumnými pracovišti ze zmíněných zemí.

I když od začátku odborného působení prof. Homolky nějaké desetiletí uplynulo, je při připomenutí jeho dosažených činností až neuvěřitelné, že toho mohlo být již tolik vykonáno a nejedna životní zkouška překonána.

Kromě uvedeného, dokladující vysoké uznání širokou odbornou veřejností, však prof. Homolka dosáhl toho nejdůležitějšího – pro jeho upřímnost, otevřenost, ochotu poskytnout radu i pomoc, optimismus a radost z vykonané práce – lidé ho mají rádi a přejí mu, aby vše, čím se bude zabývat po další čtená desetiletí, bylo šťastné a zdárné ku prospěchu jeho, jeho rodiny, pracoviště a nejdůležitějšího oboru lidské činnosti – zemědělství, jehož rozvoji zasvětil prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc. svou angažovanost.

Doc. Ing. Miroslav Svatoš, CSc., děkan Provozně ekonomické fakulty ČZU v Praze